Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Alberti Magni Summae thelogiae pars secunda - Cod. Aug. pap. 3

Albertus <Magnus>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Tractatus XXII

urn:nbn:de:bsz:31-57236

Visual Library

solert' pindē vicioꝝ ītanta mīti' bellū
ꝑcul odorat' qa mala pn̄cia q̄ metī suadē
valeat. cogitacōe sollicita respicit exhorta
cōem ducū naris sagacitate dephendit et
qa longe pſciendo subsequencū ī̄gnicatū cō
fusione cōspicit qi vlulatu excitus odorādo
cogſcit agit' qa p̄dicatore dei at q̄libȝ spū
alis certamīs milite deſcp̄tū eq̄ narracōe
cognoscimꝰ. nūc eū de ciū ī amis ſig̅ficā
cōe videamꝰ et seq' aᵈ ¶ Et ē hᵒ attēdē
q̄ vr̄ btō gg' dicē q̄ q̄libȝ viciū capitale
p̄t oriri ex alio Ex quo quidā volūt ar
gūe et male q̄ q̄lȝ viciū ē mr̄ alius et
q̄lȝ filia qa mr̄ nō dr̄ q̄lȝ viciū ex quo q̄
cūq̄ mō orit' aᵈ forma aūt hec ē q̄ mr̄
et filia cōformes sint ī forma sic et ī nā
sūt et sic de sꝑbia orta sūt sp̄ales filie
sꝑbie et q̄ ex īuidia sūt filie ī uidie et sic
de alijs et q̄lr̄ hoc satis ē ī ꝓbītis Tractꝰ
Di. 34. xxii de pec̄tis q̄ a p̄uacōe actꝰ de
Einde q̄' de hoc q̄ / nōiantur
tractat mgr̄ eadē dist. ī illo ca.
peccm̄ vō .i. culpa ē ac corrupcō In quo
etiā dr̄ q̄ peccm̄ ē malus ī tior q̄ satis
planū ē ī pec̄to q̄ dr̄ cōmissionis peccm̄
Sȝ ī pec̄to obmissionis negligēcie et ignorācie
nō ē ita planū qa pocius denoīant' a pri
uacōe actus quā a pōne Et iō oȝ hic q̄ē
q̄ sit obmissio Secūd sit negligēcia Tercio
ignorācia Et q̄lr̄ sūt pec̄ta et q̄lr̄ sicī
eis malū Q̄ sit obmissio siue delictū q̄o
verē qᵒ pᵒ q̄ sit obmissio siue delictū
Vr̄ eū obmissio siue delictū ē ī oī pec̄to
morꝫli qa ī omi pec̄to morꝫli delinq̄' sūmum
bonū dīc augꝰ liᵒ de nā boni peccm̄ nō ē appe
titꝰ rerū malarū qa nulla res ꝑ se mala qa bonū
et eius cōtrāl' vn̄ omē q̄ ē. bonū ē. ſȝ deserco
meliorꝫ. desertio' eū bonū ī cōmutabile ꝓ bono
cōmutabili. qᵒ vr̄ q̄ omē peccm̄ sit delictū siue
obmissū ¶ Ad hᵒ ysa .i.ᵒ quiale gē de peccatorꝫ
bȝ dereliquerūt dnm̄ plasphemauerūt scm̄ isrl'
alienati sūt retrorsū et Iere .ii.ᵒ Duo mala fecit
ppls meus me dereliquerūt fontē aque viue et
foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinē nō va
lentes aquas qᵒ vr̄ q̄ delictū nō sepat' a
cōmisso ſȝ ī vno et eodē pec̄to sūt ¶ Ad hᵒ qui
relinq̄ q̄ face debet et tenet' hoc nō vr̄ ſȝ
n̄ qa circa aᵈ occupat' ad q̄ nō tenet' sic q̄
delinq̄ castitatē qa circa delectabile fornicacōis
occupat' et ita vr̄ q̄ ī eodē sit delictū et
cōmissū et hec duo ꝑficiat vnū peccm̄ ¶
Ad hᵒ augꝰ duobȝ mōis n̄ fallor cōstat oē
peccm̄ .s. de ꝑfcōne iusticie ē .s. aut fiant
ꝓhibet' aut illa nō fiat que iubet' ī omi
pec̄to morꝫli sit q̄ ꝓhibet et nō sit q̄ iubet'

qᵒ vr̄ q̄ obmissū et cōmissū sūt ī oī pec̄to
morꝫli nec ex opposito diuidat pec̄ta ¶ Cōtra
due sūt ptēs iustīe declinare a malo et face
bonū. qᵒ ꝑ oppositū q̄ erūt due ptēs iniustīe
.s. declinare a bono et face malū q̄ ex opposito
diuidūt om̄ez iniustiam .i. omē peccm̄. qᵒ vr̄
q̄ cōmissū et delictū nō sūt ī omī pec̄to
ſȝ diuise spēs pec̄torꝫ ¶ Ad xx si cōcedit' tūc
q̄' q̄ istorꝫ sit maiꝰ peccm̄ Et vr̄ q̄ equale
leuitici v.ᵒ Sic ꝓ pec̄to offert' hostia ita
et ꝓ delicto hostie vna lex erit sig̅ᵒ vna
expiacō ē ꝑ hostiā vtriusq̄ vr̄ q̄ equalis
sit reatꝰ vtriusq̄ et cōmissi et delicti ¶
Contra ī pte iustīe q̄ ē face bonū et decli
nare a malo multo maiꝰ ē face bonū q̄
declinare a malo. qa declinare a malo nō
libat n̄ a pena. face bonū cōfert p̄miū
qᵒ et ī pte iustīe multo maiꝰ ē face malū
quā obmitte bonū et ita maioris reatꝰ
ē cōmissū quā delictū ¶ Solucō dd' q̄ de
lictū ī sacra scrip̄tā a scīs triplr̄ accipitur
Et .iᵒ cū ps. Delicta quis ītelligit. ab oc
cultis meis mūda me et ab .p. ī. t. dr̄ glō
q̄ delicta sūt ign̄a et occulta cōmissa aūt
q̄ ī deū et ī ꝓximū cōmittūt' et sic occultū
peccm̄ delictū dr̄ et minoris pondis quam
cōmissū q̄ ē maifestū. alr̄ dr̄ delictū cōī
t. et alr̄ stricte cōīt' qn̄ delinq̄t' deus siue
sūmū bonū sic ē ī omī pec̄to morꝫli qn̄ oī
ē pec̄to morꝫli ut dr̄ augꝰ liᵒ de dort' dana
delinq̄t' sūmū bonū et sic cōūsio ad bonū
cōmutale cōtra p̄ceptū diuī Stricte dr̄ qn̄ cō
artata signē coartat' ad actū p̄cepti affir
mati q̄ fiat et nō sit ut dare elemosinā ī
digēti q̄ nō sit. Horare p̄ntes q̄ nō sit zāis
qa delictū ē cōtra p̄ceptū affirmatiū scdm
augꝰ cōmissū aūt cōtra p̄ceptū negatiū
et sic cōmissū et delictū duo sūt pec̄ta dīa
q̄ diuidūt omē peccm̄ ī cōmissū et delictū
sic et p̄cepta diuidūt' ī affirmatā et ne
gatā et cōtra affirmatā ē cōmissū cōtra
negatā delictū et sic pȝ solucō ad p̄mā ꝓce
ssōnis qa auctēs pᵒ ī duc̄e ītelligit' de delic
to cōīt' accepto q̄ aūt ī q̄ni ē ītelligitur
de delicto stricte accepto ¶ Ad aᵈ q̄ q̄' q̄ is
torꝫ sit maioris reatꝰ dd' q̄ pec̄to cōmissū
maioris reatꝰ ē quā delictū ſȝ se ¶ Ad
hᵒ aūt q̄ obᵗ q̄ eadē ē expiacō vtriusq̄ dd'
q̄ eadē ē ī gn̄i ſȝ ī sp̄ali nullo mō Ad vᵒ ī gn̄i
obᵗ p̄cedit Qᵘ q̄ sit negligēcia
Ecūdo q̄' q̄ sit negligēcia et vr̄ q̄ nō sit
viciū ꝑ suū oppositū qa si ipm̄ ē viciū
oppositū suū q̄ ē diligēcia ē virtꝰ et hᵒ nō
ē vim ſȝ ē dispōsicō cōcomitās oēm actū
virtutis. qᵒ negligēcia nō ē viciū ſȝ dispō cō
comitās actus pec̄torꝫ ¶ Ad hᵒ dicit phūs
.ii. q̄ ꝑhēsis ē habitus eleccius recte faceo

elc͡oem h͡nt aut opp͡o negligēcia qn aliq̃s
no ree eligit nec e diliges circa elcoem. p̃
h͡e͡sis vo e disposicō circa actu̅ ~~preceacus~~
i eligēdo ree elcois. g° negligēcia e disposicō
mala circa actu̅ p͡ceco͡ꝝ i eligēdo male s͡z
obmissiões ree elcois. et sic vr̃ ꝙ no sit i g͡ne
vicij s͡z dispo tm̃ ¶ Cotra ie͡r xlviij° male
dcus q̃ facit opus dn̄i negligēt͡ et p̃hibet
gladiu̅ suu̅ a sang͡ne a sacra scpt͡a no in
timat͡ maledicco n̄i i pccm morle ꝙ e act͡ꝰ
vicij g° vr̃ ꝙ negligēcia sit gēt͡ꝰ vicij et
pccm ¶ ad ꝫ° mala. j° sic i° maledcus q̃
h͡t i grege suo masculu̅ et votu̅ faciens
ymolat debile dn̄o qꝰ q̃ clauda et q̄ sorde
maculata offert hostia̅ reus e sacilegij qn̄
to magis qui p̃te sui corpis et illibate
aie p̃cate amplexib͡z sumi regis p̃at pu
nietur si negliges fuit s͡z no punitur n̄i per
catu̅ g° negligen̄ e pccm et act͡ꝰ vicij ali
cuiꝰ Vtru̅ negligen̄ sit i diffens ul ve
lēius h͡ꝰ q̄ vtru̅ i diffens sit ul veia
le ul morle pccm Et vr̃ ꝙ sit i diffe
res p̃u. xiiij. mlr diliges corona e viro
suo et costat ꝙ loq͡r de diligen̄ domus
de qua ide di. vltia cosidauit semitas do
mus sue et pane ociosa no comedit. q̄stat
ꝙ illa diligen̄ cui opponit͡ negligēcia no sit
actus meritorius vtutis cu̅ sit c͡c͡ t̄palem
custodia̅ g° opposita negligen̄ no e actus
vicij demeritorij et sic vr̃ ꝙ sit i dīrens
s͡z theologu̅ licet apud ciuile ad h͡t repre
hēsionis ¶ Cotra vr̃ ꝙ sit veiale Ecc. vij.
de negligen̄ purga te cu̅ paucis i lege sa
c͡ficia ordinata sut magna et p̄ multa co
cra morlia pcca. pauca et p̄ua contra
veialia. si g° de negligen̄ expurgat͡ ho
cu̅ paucis. negligen̄ erit veiale pccm
et no i dīrens ul morle ¶ Ez cot h° videt͡
ee auctes ie͡r. et mala° sup͡ i ducte ex q̃b͡z
expsse vr̃ ocludi ꝙ sit morle pccm ¶ Sold
attendēdu̅ e auctas aug. sc͡d ia. iij. qui
i lingua no offendit. hic p̄fcus e vir hoc
tractat͡ li° de na̅ et g͡ra sic d͡c t̄co d͡c apo
ia. io vt i nos mali d̄uacoem p̄ negligen̄
q̄maue paciam͡r s͡z ut domāda linguam
diue gr̄e poscam͡ꝰ auxiliu̅ ut ꝙ nos n̄ris
virib͡z no valem͡ꝰ adiutorio dei suppleam͡ꝰ
s͡z h͡ꝰ g° dd e q̄ negligen̄ p̄pe d͡c p̄uacoe͡z di
ligecie et eligēcie c̄cu̅stacie actuu̅ n̄ro͡ꝝ s͡z
q̄n et vbi et quo optet face actus n̄ros
et s͡z huc modu̅ no e viciu̅ sic nec diligen̄
virtus et s͡z hoc p͡z solo ad ea p̄a ꝙ sic p̃ce

dut ¶ Sed id ꝙ cotra ob͡z de q̄e. et mala°
dd p̃terito ꝙ aliqn̄ e pccm morle aliqn̄
veiale et eca̅ aliqn̄ i dīrēs sic et ociosu̅
qn̄ eni̅ e c̄ca v̄ba q̄ma i cotidianis coll͡a
coib͡z et i dīrentib͡z i diffens e sic d͡r vij°
ethi͡co͡ꝝ ꝙ amici coueientes i collocucoib͡z
talib͡z coterūt totos dies et difficile ēēt
dic͡e ꝙ morlit͡ peccaret i talib͡z ul veiale
q͡a de i dīrentib͡z sut collucoes amicoru̅ et
talis negligen̄ no p̄uat n̄i coīe cosidacois
theoricē s͡z i tellcus i theorici no coside
ratis ꝙ et qn̄ et v̄ loqndu̅ sit. veiale at
pccm e qn̄ e circa actus veialiu̅ sic i cī
bo et potu et alijs sil͡ꝰ i quib͡z ho delcāt
circa deu̅ quia difficile ēēt dic͡e ꝙ ipsi
actus ēēnt pcca veialia. et i cosidacō sine
negligen̄ c̄ca ipos ēēt morle pccm morle
vo pccm e qn̄ negligit͡ c̄cu̅stacia loci ul
t̄pis cadens i p̄cepto sic qn̄ ās negligit
dare elemosina̅ qn̄ deb͡z et v̄ d͡z et cui deb͡z
hec e t̄pe n̄citatis q͡a tuc p̄mit carita
te. s͡z. io. iij°. Qui h͡uit subam h͡ꝰ mudi
et viderit fr̄em suu̅ n̄citate h̄nte et clau
sit visc͡a sua quō e caritas p̄ris in eo
tut eni̅ e morle pccm. p̃u. xxiij. pasce fa
me moriete si no pauis occidisti et p͡h
p͡z solucō ad cotu̅ Sed h͡ꝰ p̃ss͡z de ignora
cia expeditu̅ e sup͡ q̄oe de pccō ade qn̄
s͡. sit pccm et qn̄ excuset et qn̄ no ex
cuset et quot sut sp͡es eius Quo coa
lescit malu̅ i istis q̄ a p̄uacoe act͡ꝰ denoiāt͡
emde q̃ roe eius ꝙ d͡c mgr i illo ca°. Di. 34.
Quiāa aut diliget attendētes
v̄ba aug. ꝙ no coalescit malu̅ n̄i i bono
Rō h͡ꝰ q̃ quo coalescit mala̅ i istis
q̄ a p̄uacoe actus denoiant͡ sic e igiā
cia negligēcia et obmissio Et ad h° ob͡z s͡c
qn̄ pccis q̄ a p̄uacoe act͡ꝰ denoiant͡ act͡ꝰ
ēē no pt g° malu̅ no coalescit a talibus
i actu no pt a͡d assig͡ri i quo coalescit
g° malu̅ no e i eis ꝙ expsse f͡lm e cu̅ dicat
aug͡ꝰ ꝙ oīe malu̅ sit oio ul q͡a fiut ea q̄
p̃hibet͡ ul no fiut ea q̄ iubent͡ ¶ Solucō
ad hoc facile e vide eca̅ s͡z q̄matiu̅ quia
i oīu̅ pccō ca̅ q̄missiois e actus i cior vo
lutatis i quo malu̅ coalescit Qu̅ g° di
rolo n̄ris p̃ totu̅ codecimu̅ volutas
manet affirmata et nolitu̅ negatu̅ ut
nolo comede i volo no comede et illa vola
tas e et a deo e et bona i q̄tu̅ e sup͡ d phos
eni̅ sic auicēna p̃bat i metha͡m sua p̄m
p̄u͡mꝰ ēē hoc e eius ꝙ e ēē e ꝙ e ca̅ ēē i oīu̅

eo q̄ ē et io dr̄ aug⁹ q̄ꝫ contrariū ē dicē.
q̄ aliq̄ sit q̄ nō sit abente p° et in dicit
Dyo⁹ li° de di. no. ca° iiij. q̄ malū n̄ ē nec
ad existēciā nec pt ēē n̄ i bono sit p̄uacō
nō pt ēē n̄ i subiecto sicut cecitas in
oclo ꝟ visus ēē debēt et ar̄ i xiiij° pme
phie dr̄ q̄ locus mali nō pt ēē n̄ bonū. sic
g̃. i istis pctīs q̄ a p̄uacōe act⁹ denoiant̄
ē actus i tior volūtatis nō faciēdi q̄ iube
tur i q̄ coalescit malū ¶ Et io mt̄ pctā con
putantur talia et sūt pctā aliq̄n venialia
90 aliq̄n mortalia sic i an̄ctis dcm̄ ē ¶ Vlti⁹
q̄ hic q̄a multa sūt pctā cōueniencia cum
negligēcia sicut sic ē ignauia torpor de
sidia pigricia q̄ dcā sit i h⁹s ¶ Et ad
hoc dd̄ q̄ negligēcia dr̄ q̄n negligit elcō
ne volūtatis et maxīe i circūstan̄ tpīs
ut dcm̄ ē Desidia aūt a desinēdo dcā dr̄
q̄n desinit a cōtinuacōe boni opīs q̄ cōti
nuādū eēt Ignauia aūt dr̄ ignorancia
quasi viriū q̄n as ex ignorācia quarū
viriū opus virile nō aggredit̄ torpor vo
q̄n hō marcet i seipō et torpet sic sopnole
tus et io suspēdit̄ a bono ope virtutis
piger aūt dr̄ q̄ q̄si exutus eēt ab ope
bono p̄v. xx°. ꝑpt frigus piger arare nō
luit mēdicabit g̃ estate et nō dabit̄ ei
et ide xix. abscondit pig̃ man⁹ sub ascella
Vn̄ pigricia ē q̄ p̄uat opus exterius ꝑ aliq̄
occasione nō sufficiēte ¶ Sic g̃ viciū istā sit
capitalia ut reducāt̄ ad aliq̄ capitale
Dicēdū q̄ s. nō sūt capitalia ꝟ simplr̄ redu
cūt̄ ad acidia et hoc vr̄ dicē gg̃ sr̄ i
ge. xlviij. Maledict⁹ q̄ facit opus dn̄i ne
gligēt̄ et ē i orig̃ sic i° Job x°. vebar oīa
opa mea sic desidia ut negligēcia ꝑ torpo
rē nascit̄ sicut ꝑ p̄uatā dilcōne illam
maior amor dei euagat̄ hāc q̄uis amor
sui exercetat. hoc de pctīs q̄ a p̄uacōe deno
minant̄ dcā sufficiat de radicib⁹ eni̅ pctōꝝ
et de pctīs que i verbis cōsistūt i fīus erit
locus q̄rendi. Tractat⁹ xxiiij. de pctīs
que i verbis cōsistūt

Emde cīsēundū ē ad id q̄ dicit
mgr̄ i eade xxxiiij dist̄ i illo cā
q̄te et aliā p̄bat oēm actū i tiore i q̄⁹
ē bonū ēē hic eni̅ exegt̄ mgr̄ de diu̇s
actiū i quib⁹ coalescit malū et q̄a nos
iā satis execuli sum⁹ dcās actiū sm̄
oīs dcās pctō ꝑ i quib⁹ coalescit malū
sic mēdaciū ꝑiuriū. maledcm̄ multiloq̄ū
cōseq̄ns ē ut de illis faciam⁹ tractatū

P̄mo g̃° q̄rem⁹ de mēdacio in̄ᵒʳ Et q̄d sit
Et vtrū gnālit̄ sit pctm̄ Et de diu̇s ei⁹
et q̄ntitate Et vtrū ꝑfcō liceat i aliquo
cāu vti mēdacio ocioso ul officioso Quid sit
mēdaciū. ¶ Diffinit aūt aug⁹ mēdaciū
sic mēdaciū ē falsa vocis sigficacio
cū i tēcione fallendi ¶ Sz̄ aūt cōtra istā
diffinicōem sic cōtīnge falle fcīs sic ver
bis g° cōtingit mētiri fcīs. nō g̃ mēda
ciū ē tm̄ falsa vocis sig° ꝟ eciā fcōꝝ fcōꝝ
sig. ¶ Et ad hc̄ Vn̄ ē qui dr̄ q̄ nō ē et nō me
tit̄ et ē q̄ dt̄ q̄ ē metit̄. g° vr̄ q̄ mēdaciū
nō tm̄ ē falsē vocis sig ꝟ ē ve vocis sig.
¶ Et ad hc̄ sophistice docent verbis decipe ꝛ
falle et nō mētiūt̄ sic legit̄ i vita bt̄i an
ꝫ q̄ sine dolo docebat dolos nō g° viū ē
q̄ falsa vocis sig° cū i tēcione fallendi sp
sit mēdaciū ¶ Cont̄ sr̄ i° p̄s cassi. i glosa
accipiēs i° ꝟbū aug li° de mēdacio dr̄ q̄
mēdaciū sr̄ a° ē q̄ falsa vocis sig° cū in
tēcione fallendi ¶ Solucō dd̄ sic dr̄ basili⁹
sr̄ p̄u⁹ p̄s. et eciā q̄ plato dixit an eū ser
mōis vsū nobis deus i dulsit ut cogitacōes
et affcōnes nr̄as nobis i uicē pādem⁹ ꝑ ser
mone si aūt nuda et i tecta aīa vterēmur
sermo nobis nō eēt nccīus ꝟ sic angeli lo
cūt̄ ad i uicē ira illimacōib⁹ de cogitatis
et affectis nobis i uicē i notescem⁹. ex q°
pz̄ q̄ sermo diuīe ē cōcessus ad hoc ut de
cogitatis et affcīs emictet sic ē et nō alr̄
et si alr̄ emictet tūc facit falsa ꝑ verba
ꝑbari et hoc vocat̄ hic cū i tēcione fal
lendi et ē i omi mēdacio. vn̄ h° cū di. fal
sa vocis sig° ē matalis p̄s diffinis et
cū i tēcione fallendi ē p̄s forīlis cōples
ēē mēdacii ¶ Ad p̄mū g° dd̄ q̄ lz̄ as fal
latone fcō tn̄ fcm̄ nō ē ita ordinacū ad
i tencōem exp̄medū sic sermo et io non
po° i diffinicōe fcīn sic sermo nec me
daciū eq̄uoce dr̄ de sermone fco et fco
ꝟ ꝑ p̄us et postius et p̄me hoc dr̄ p̄hus
i p̄ii ꝑyar̄ᵈᵃ q̄ ea q̄ sūt i voce sūt eaꝝ
q̄ sūt i aīa note ¶ Ad a° dd̄ q̄ ꝟ. nō
i cedit i mēdacio n̄ forīle p̄tē que ē i tēcio
fallendi et loq̄ i cāu de tiaco q̄n sr̄ ad dt̄
q̄ credit ēē ut ad dt̄ q̄ nō credit ēē ille ei
diuīe i tendit falle ¶ Ad vltimū dd̄ q̄
sophistice nō i tendūt falle ꝟ fallacias
docēt cāue ut ꝑ i temptōem ut ꝑ distinc
cōem sermōis et io nō mētiūt̄ ꝟ i doctria
exercitāt̄ q̄d q̄ i q̄m ē cōcessū ē et ꝑcedit

Vtrū mēdaciū gnālit̄ sit pctm̄
S ecūdo q̄ vtrū oīne mēdaciū gnālit̄